
Rued Langgaard: *Rosengårdsspil* (BVN 153)

Kritisk førsteudgave ved Bendt Viinholt Nielsen

Forord om værket

Strygekvarteten *Rosengårdsspil* blev komponeret i juni 1918. Det renskevne partitur blev afsluttet den 7. august i Kerteminde, hvor den da 25-årige Rued Langgaard havde taget ophold for sommeren. Uropførelsen fandt sted 1. december 1918 ved den første af fire kompositionsmatinéer, som Langgaard afholdt i sæsonen 1918-19 på det Kongelige Danske Musikkonservatorium i København. Musikerne var Axel Gade (søn af Niels W. Gade og komponistens onkel), Lili Gade (komponistens kusine), Henry Holst og Axel Hildingsen. Dagbladsanmelderne gav værket en nogenlunde pæn omtale med fremhævelse af det "klare" og "sunde" i værket og den velklingende kvartetsats. Kompositionen har dog indtil fremkomsten af nærværende udgave kun været opført denne ene gang.

Titlen *Rosengårdsspil* henviser til Rosengården, en ejendom på adressen Prästgårdsvägen 4 i Kyrkhult, Blekinge (Sverige), hvor Rued Langgaard og hans forældre var indlogeret i sommeren 1913. Fem-seks år senere komponerede Langgaard en række værker med selvbiografiske referencer til dette sommerophold, herunder ikke mindre end tre strygekvartetter som alle fik titlen *Rosengårdsspil*. De to af dem skiftede senere titel, mens nærværende komposition i 1931 kom til at danne basis for Strygekvartet nr. 4 "Sommerdage" (BVN 215). Sats 1 og 4 af *Rosengårdsspil* indgik i omarbejdet form som sats 1 og 3 i denne nye kvartet. Langgaard mistede derefter tilsyneladende interessen for den oprindelige komposition, som her udgives.

Rosengårdsspil er præget af enkelhed og en afdæmpet lyrisk romantik med stilreferencer til 1700-tallets musik. Det gælder navnlig 2. sats med titlen *Mozart* og 4. sats betegnet *Rococco* (som på nudansk staves *Rokoko*). Denne stilbetegnelse (stavet med både ét og to c'er) blev brugt af flere komponister omkring 1900 som titel på pasticheprægede satser.

Hvilke selvoplevede situationer og stemninger, Langgaard hentyder til i musik og satstitler, er ikke oplyst. Opholdet i Kyrkhult i 1913 afspejles musikalsk i første sats, idet Langgaard her citerer motiver fra to af sangene i samlingen *Lieder von Goethe*, komponeret denne sommer på Rosengården (BVN 60). Det drejer sig om et citat fra sangen *Gleich und Gleich* (om en blomst og en bi), som i kvartetten er forsynet med underlagt tekst (cello, t. 55-57) samt et lille drejemotiv, som utvivlsomt har en særlig personlig betydning for Langgaard, idet det forekommer i adskillige af hans kompositioner. Det stammer fra sangen *Vergeblich* og citeres i cellostemmen (t. 136-137). Også det tilsyneladende ubetydelige motiv t. 68-69 genfindes i tidligere og senere Langgaard-kompositioner, bl.a. operaen *Antikrist* (BVN 170 og 192).

© Bendt Viinholt Nielsen (2002)